

Radu Dudău

Februarie 2023

Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale (MADR) a publicat recent pe pagina de internet un [proiect de OUG](#) privind „unele măsuri pentru realizarea investițiilor necesare dezvoltării infrastructurii energetice a României finanțate din fondurile alocate în cadrul capitolului REPowerEU”. Proiectul, care a stârnit imediat consternare în piața de energie, reprezintă o tentativă de oficializare a unei practici decizionale la vârful politicii prin care fondurile europene pentru energie sunt controlate în mod netransparent și direcționate necompetitiv către unele mari companii de stat, cu încălcarea flagrantă a legislației naționale și europene privind concurența și ajutorul de stat, dar și a prevederilor de transparență și nediscriminare din ghidurile mecanismelor financiare europene.

Intenția este de accesare preferențială a fondurilor din planul REPowerEU, constituit de UE pentru a susține suplimentar statele membre în contextul crizei energetice cauzate de războiul din Ucraina, pentru o serie de proiecte de investiții, predominant ale Hidroelectrica S.A. Contrar cerințelor de transparență și nediscriminare comune mecanismelor financiare europene, **statul român urmărește crearea unei linii de finanțare privilegiate, scutite de orice presiune competitivă, pentru proiecte declarate de interes strategic național**. Mai mult, aceste proiecte urmează a beneficia de o derogare de la o limitare (impusă printr-o interpretare juridică aberantă de către MADR)¹ la o modificare adusă Legii fondului funciar nr. 18/1991 prin Legea 254/2022. Pe deasupra, aceste proiecte urmează să se bucure, ele și doar ele, de proceduri expeditiv de obținere a autorizațiilor (inclusiv a celor de mediu) și permiselor.

Noțiunea de *interes strategic național* este **sumară și vagă**: „ Art. 1. (1) Se declară de interes strategic național cu impact asupra adecvantei sistemului energetic național proiectele de investiții în infrastructura energetică pe baze de resurse regenerabile pentru producerea de energie eoliană, solară, hidroelectrică, cu impact asupra siguranței energetice naționale, prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta ordonanță de urgență.”

Dar lista din anexa respectivă constă în 19 proiecte de investiții, dintre care 10 proiecte implică amenajări hidroenergetice, iar nouă proiecte reprezintă dezvoltări de capacități fotovoltaice pe diferite terenuri din administrarea Agenției Domeniilor Statului (ADS) – inclusiv un mega-proiect

¹ Potrivit Legii 18/1991, construirea de proiecte în extravilan este posibilă fie prin introducerea terenului în intravilan printr-un PUZ însoțit de avizul MADR privind clasa de calitate a terenului, fie pe terenuri de clasa a III-a, a IV-a și a V-a de calitate, în mod excepțional, prin scoatere din circuitul agricol. Legea 254/2022 aduce înlesnirea menționată mai sus pentru proiectele pe terenuri de până la 50 ha. Dar MADR interpretează în mod abuziv această facilitate ca introducând o restricție, considerând că proiectele regenerabile nu mai pot fi construite decât pe suprafețe de până la 50 ha și refuzând emiterea avizelor privind clasa de calitate a terenului, necesare pentru scoaterea terenului din extravilan. În loc să elimine această practică administrativă abuzivă, proiectul de OUG o consfințește și acordă doar proiectelor de interes strategic național derogare de la limitarea de suprafață.

de panouri solare al Hidroelectrica în zona Sadova-Dăbuleni, anunțat [în presă](#) drept cel mai mare parc solar din Europa, de 1.500 MW la o valoare de cca. 1,2 miliarde euro. **Nu există o justificare solidă pentru care exclusiv companii de stat urmează a beneficia de enormele avantaje aduse prin alocare preferențială și derogare legislativă față de proiecte similare ale altor potențiali investitori.** Contribuția la adecvanța sistemului electroenergetic național și la securitatea energetică nu diferă în nici-un fel în funcție de cine anume este proprietarul activelor, iar acest lucru este cu atât mai limpede pentru proiectele regenerabile. De fapt, în opoziție cu experiența dezamăgitoare a managementului de proiect al companiilor de stat, sectorul privat este cel care a demonstrat o bună capacitate de gestionare a riscurilor și de execuție la timp a proiectelor regenerabile.

Într-adevăr, investițiile în parcuri eoliene și fotovoltaice de energie, realizate covârșitor de mediul privat în România ultimilor 12 ani, au fost (pe lângă centrala electrică pe gaze de la Brazi) singurele capacități noi de producere a energiei electrice, într-un sistem în care ultima mare investiție gestionată de stat a fost Unitatea 2 a centralei nucleare de la Cernavodă, pusă în funcțiune în anul 2007. În prezent, stimulat tocmai de țintele Pactului Ecologic European și de Facilitatea pentru Redresare și Reziliență (din care face parte și Planul REPowerEU), interesul investitorilor pentru parcuri regenerabile este enorm. Or, în aceste condiții, propunerea ca ADS să concesioneze necompetitiv și netransparent suprafețe extrem de semnificative de teren din domeniul public și privat al statului către companii de stat care sunt, totodată, actori în piața de energie, aflați în concurență directă cu operatorii privați de parcuri regenerabile este extrem de problematică. Înseamnă nu doar o încălcare a Legii concurenței, cu distorsiunea condițiilor de competiție echitabilă pe piața de energie, ci și un vădit conflict de interese și o cheltuire inefficientă și discreționară a banului public, dat fiind că o procedură competitivă, de licitație transparentă, ar aduce bugetului public încasări substanțiale.

Un alt avantaj conferit necompetitiv companiilor publice beneficiare este acela că, prin posibilitatea de a construi considerabil mai repede proiecte de mari dimensiuni, accesul la rețeaua de 400 kV este facilitat atât din punct de vedere al costurilor (mult mai greu de susținut pentru proiectele mici), cât și al timpului (dat fiind că avizele tehnice de racordare se obțin pe principiul „primul venit, primul servit”). Fără doar și poate, **însușind avantajele necompetitive enumerate mai sus, propunerile de măsuri din proiectul de OUG reprezintă un ajutor de stat care trebuie notificat Comisiei Europene.**

Faptul că provocările geopolitice ale momentului sunt folosite ca un cec în alb pentru un intervenționism pernicios al statului în piața de energie nu este surprinzător. Mai degrabă, avem de a face cu o oficializare a ceea ce era, până nu de mult, o practică nesănătoasă informală: întâietate nejustificată sau exclusivitate pentru companiile de stat, în manieră opacă și neconcurențială, cu încetățenirea unor ajutoare de stat acordate „sub radar”. Similar, Fondul pentru Modernizare, cel mai amplu mecanism financiar de care beneficiază România pentru finanțarea tranziției energetice, a fost ținut ostatic mai bine de un an, până la asigurarea finanțării preferențiale a planului de restructurare a Complexului Energetic Oltenia, inclusiv prin proiecte de capacități regenerabile de la care majoritatea participanților la piață au fost excluși.

Practica listelor de proiecte întocmite necompetitiv, remise direct spre accesarea fondurilor europene, este profund nesănătoasă din punct de vedere economic, favorizând cheltuirea ineficientă a fondurilor publice, conflictul de interese și distorsiunea pieței de energie. **Și mai grav este faptul că sunt în joc aceste mari mecanisme de finanțare europene, care reprezintă o șansă rară a României de a-și finanța tranziția către o economie ecologică, modernă și echitabilă.**

Asociația Energy Policy Group (EPG) este un think-tank independent, specializat în politici energetice și climatice. Înființat în 2014, EPG reunește experți care conlucrează în proiecte internaționale de cercetare. EPG acordă o atenție sporită contextului mai amplu al politicilor europene și al tendințelor globale, în încercarea de a promova un dialog constructiv în rândul factorilor de decizie și publicului larg.

Scanați pentru mai
multe publicații